

שואיפות

שיעור פתיחה לכיתות ז'-ח'

הנושא: שאיפות

1. פתיחה: אנחנו חיים – אנחנו שואפים

שאלה לבנות: מה אנחנו עושים כל הזמן, כל יום, כל היום?

כדי לענות, נתאר סדר יום של בת ממוצעת בימי החופשה (אולי כל בת תכתוב על פתק מה עשתה אתמול):

קמה, מתפללת, אוכלת, הולכת למכולת, משתתפת במחנה יומי, נוסעת לבריכה, לטיול משפחתי, עוזרת בבית, מציירת, פותרת תשבץ, משתתפת בחוג, אופה, מבשלת.

מה עומד מאחורי רוב הפעולות הללו?

למה הלכת לבריכה? למה אכלת? למה אפית? למה עזרת לאמא?

כי רציתי.

רציתי ליהנות, רציתי חלק מהכיתה או מהמשפחה, רציתי להיות ילדה טובה, רציתי לקיים מצווה, רציתי ללמוד ולהעשיר את עצמי.

הרצון מניע אותנו. אדם חי – תמיד רוצה. הוא רוצה לאכול וכך דואג לקיום הגוף, הוא רוצה לישון, הוא רוצה ליהנות. בלי רצון – מה היה מניע אותנו לדאוג לגופנו? לפעול? לעשות?

לשם ניגוד, נתאר סדר יום של ילדה באותו גיל, שאין לה הרבה רצונות:

קמה בבוקר – כי העירו אותה, אכלה – כי אמא אמרה שצריך, לא הכינו לה או אכלה פרוסה בלי כלום, לא הלכה לשום מקום, קצת השתעממה, קצת רבה עם האחים, קראה בפעם העשירית ספר מוכר שהזדמן לה, הלכה למכולת – כי אמא אמרה, ירדה למטה – חברה קראה לה,

איך היא מרגישה בסופו של יום?

כל החיים שלנו הינם שאיפה ממושכת – אנחנו שואפים להשיג מה שחסר לנו, וכאשר אנחנו משיגים – מרגישים חידוש ושמחים. בלי שאיפה – אין לאן לחתור, אין מה למלא ואין ממה להתמלא.

2. מהן השאיפות שלי?

פתיחתה של שנת לימודים חדשה מלאה מטבעה בשאיפות, תקוות, חלומות. כל בת תכתוב לעצמה לפחות עשרה מרצונותיה.

האם אני יכולה להשיג את כל שאיפותי? נתבונן ברשימה ונראה שאפשר למיין את הרצונות לשני סוגים:

1. שאיפות שמילויין תלוי באחרים

2. שאיפות שמילויין תלוי רק או בעיקר בי

אפשר לכוון את הבנות להבין, שהשאיפות בקבוצה הראשונה הן גשמיות, והקבוצה השנייה כוללת שאיפות רוחניות.

באיזו קבוצה נעסוק? על אילו שאיפות כדאי לנו ללמוד ולדעת יותר? אילו שאיפות עשויות למלא אותנו בסיפוק ובשמחה?

אלה התלויות בנו.

פעילות: נמלא בטבלה את השאיפות התלויות בנו (אולי כדאי שהמורה תבחר חמש שאיפות מתוך רעיונות של הבנות כדי שהטבלה תהיה אחידה):

התחום	לפני שנה	עכשיו	לאן אני שואפת להגיע בעוד שנה	מה אני יכולה לעשות כדי להגשים את שאיפתי
תפילת שחרית				
דיוק בזמנים				
עזרה בבית				
ביצוע מטלות בית ספר				
יחס לחברות				
צניעות				

למורה

מילוי הטבלה דורש מודעות עצמית והתבוננות, ייתכן שחלק מהבנות תתקשינה להביט על עצמן מבחוץ ולנתח את התנהגותן והמניעים. אפשר לעזור להן על ידי: ציון מספרים בלי פירוט / הדגמת תשובות אפשריות על הלוח / הזמנת תלמידות שהצליחו לענות – לשתף בקול. בכל מקרה המטרה העיקרית אינה מילוי מדויק של כל פרט אלא קבלת תמונה כללית על רמת השאיפות.

טבלה מלאה לדוגמא:

התחום	לפני שנה	עכשיו	בעוד שנה	מה אני יכולה לעשות כדי להגשים את שאיפתי
תפילת שחרית	7 – משתדלת להתרכז, לפעמים מדלגת, לא תמיד יש לי סבלנות להתפלל	7 עדיין לא חל שינוי	8 מקווה להתרכז יותר ולהגביר את החשק להתפלל	להקשיב בשיעור ביאורי תפילה, להסתכל בסידור ולא מסביב, לישון מספיק כדי להיות ערנית בבוקר
דיוק בזמנים	9 – כמעט כל יום הגעתי לבית הספר בזמן, וגם נכנסתי בזמן אחרי ההפסקה	8 – מאחרת בכמה דקות לפחות פעם בשבוע, ומתעכבת בחצר במשחקים	8 – הרבה חברות מאחרות, לא רוצה להיות היקית של הכיתה...	שום דבר
עזרה בבית	6 – לא אהבתי לעזור ומילאתי תפקידים רק כאשר הייתי מוכרחה	6 וחצי – עדיין לא אוהבת אבל כבר לא צריך להתחנן לפני	7 – מקווה עד אז למלא את התפקידים שלי בלי ויכוחים	להזכיר לעצמי שאסור לענות להורים בשלילה, להזכר כמה לא נעים להתווכח ולהינזף
ביצוע מטלות בית ספר				
יחס לחברות				
צניעות				

הטבלה הינה אישית. אף אחת אינה נדרשת להראות אותה.

אחרי שמילאנו מעניין לבדוק :

האם התקדמנו? באילו תחומים?

האם היתה ירידה? באילו תחומים?

לאיזו נקודה אני שואפת להגיע בעוד שנה בתפילה/עזרה/צניעות/מילוי מטלות?

השאלה האחרונה היא המשמעותית לגבינו. האם כולנו מילאנו בכל התחומים 10? האם אני שואפת להצטיין בתפילה, בצניעות, בשיעורי בית, ביחס לחברות? או – שיש תחומים שבהם אני עושה לעצמי הנחה מראש: זה לא בשבילי, אין לי סיכוי להגיע לשם.

3. **שאיפה - כוח**

”בדרך שאדם רוצה לילך – מוליכין אותו”

המורה מציגה ציור של אוטובוס מלא בהמוני בני אדם –

שוטר תפס נהג שהסיע שמונים נוסעים באוטובוס במקום חמישים. הנהג הובא למשפט וטען: להד"ם. לא ייתכן ששמונים איש נכנסו לאוטובוס שלי! טען השוטר: ספרתי, רשמתי, עובדה! הנהג התעקש והציע לערוך נסיון: תביאו שמונים איש, ננסה להעמיס אותם על האוטובוס שלי. עשו כדבריו ובקושי רב הצליחו לדחוס 65. הנהג יצא זכאי.

כשיצא, שאלו השוטר: בינינו, הרי שנינו יודעים שהעמסת 80, אז איך זה? צחק הנהג: אז – הם רצו מאוד לעלות, אף אחד לא הסכים להישאר בתחנה. לכן הצליחו להידחק. עכשיו, בבית המשפט, אין להם רצון חזק להצטופף, ממילא – באמת לא יכלו.

לרצון יש כוח חזק.

במדרש רבה פרשת שמיני (על הפסוק "ויין ושיכר אל תשת") מובא סיפור שממחיש בצורה מבהילה את כוח הרצון:

שיכור אחד ששתה יומם וליל בלי הפסקה. את כל כספו בזבז על הטיפה המרה. בניו דאגו שלא יהיה להם מה לרשת, והחליטו לעשות סוף לשכרות ואולי גם לחייו של אביהם: השקו אותו כהוגן, וכשהיה שיכור כלוט לקחו והניחו אותו בבית הקברות. אחרי שלושה ימים החליטו ללכת לראות מה עלה בגורלו. הגיעו – ונדהמו: אביהם שכב בבית הקברות ומעליו חבית יין, הברז שלה פתוח והיין נוזל לפיו... שרות מושלם כמו שלא היה לו מעולם.

התברר, שסיעת גנבים החליטה להחביא את שללה בבית הקברות, וכך מצא השיכור לידו ממש חבית מלאה יין משובח.

הרב דסלר, בשיחתו האחרונה שמסר בישיבת פוניבז' ביום רביעי האחרון לחייו, סיפר מדרש זה ואמר: מה חז"ל רוצים להראות לנו?

ענה: הקב"ה חק חוק בטבע שכאשר אדם מתמסר לרצון בלי גבול – מצליח. שיכור זה ויתר על כל כספו, מעמדו, ילדיו, בשביל הטיפה המרה. הוא התמסר לשתייה בכל לבו נפשו ומאודו – וממילא בטבע העולם הצליח, גם בבית הקברות.

המשיך הרב דסלר בדבריו הנוקבים: אם בשביל שטויות זה ככה, על אחת וכמה וכמה ברוחניות! אם אדם מתמסר לגמרי לרצון, יצליח.

”בדרך שאדם רוצה לילך – מוליכין אותו.”

הזוהר הקדוש כותב "כל מילין דעלמא לא תלויין אלא ברעותא" – כל הדברים שבעולם אינם תלויים אלא ברצון, והכוונה לדברים רוחניים.

הרמב"ם באחת מאיגרותיו כותב: "מעולם לא נצחני אדם אלא בעל אומנות אחת" – מסבירים: בעל אומנות אחת הכוונה לאדם שיש לו מטרה מסוימת, רצון אחד חזק, הוא זה שמנצח.

הגאון: העקשן יצליח.

אם יש לך שמים / גילה המאירי

אם יש לך שמים
והאופק פתוח
תוכל להגיע עדיו

אם יש לך שמים
ויעד בטוח
תצליח לנסוק עד אליו

אם יש לך שמים
יש לאן לשאת עיניים
יש עתיד
יש למה לקוות ולשאוף

אם יש לך שמים –
יהיו גם כנפיים
ותדאה לשחקים עד אין סוף.

ננתח את השיר:

באופן טבעי נראה לנו שציפור יכולה לעוף – כי יש לה כנפיים.

זאת אומרת – קודם צריך כלים, אחר כך אפשר להתקדם אתם.

אבל הקב"ה, שברא את העולם, חקק בטבעו, שהרצון הוא הכלי החזק ביותר.

אם יש לי שמיים – יש לי שאיפות להגיע למעלה, עצם הרצון יצמיח לי כנפיים.

אם כן, למה לנו להישאר בשאיפה בינונית בלי להמריא? הרי בשביל להיות חייל פשוט צריך לשאוף להיות גנרל, על אחת כמה וכמה שבשביל להיות גנרל צריך לשאוף להיות גנרל...

למה אני חושבת שאין סיכוי שאתפלל אי פעם את כל התפילה מילה במילה? נכון, אולי זה לא יקרה השנה וגם לא בשנה הבאה, אבל זה היעד שלי, לשם אני חותרת, והמשוט שיביא אותי אליו הוא – הרצון!

למה לי להחליט שאין לי סיכוי לדקדק בהלכות לשון הרע? מי החליט שעלי להסתפק בחלק מההלכות היותר קלות ולדלג על ההלכה שקובעת שאסור לספר רכילות לקרובים ולחברים? אני מרגישה לא מסוגלת לא לספר לחברתי מה אמרו עליה? למה? מי אמר? יש לי כוח, ויגיע יום שבו אעמוד בכל פרטי ההלכה ולא אדלג על אף שלב, אני לא מדרגת את עצמי מראש במקום פחות.

דוגמא לשאיפה שנדמתה מנותקת מגבולות הזמן המקום וההגיון - הרבנית ברמן עליה השלום, אשתו של הגאון ר' אבא ברמן זצ"ל: גדלה במשפחה אמריקנית 'פשוטה', אביה היה שרברב, והפרוטה לא היתה מצויה. היא החליטה שרוצה להינשא לבן ישיבה. שלא כמו היום, שכל בחורה מחפשת בחור ישיבה, אז בחורי ישיבות היו נדירים מאוד, בפרט באמריקה. מה יגרום לבחור ישיבה בן תורה חסר אמצעים ומקצוע לשאת בחורה שאינה בת תלמיד חכם בלי אמצעים?
הרצון היה חזק וממוקד ושבר מחסומים רבים: הגיל, השפה, המנטליות - זכתה להינשא לר' אבא ברמן, תלמיד חכם עצום מיישבת מיר. היה מבוגר ממנה ב-13 שנה, לא דיבר אנגלית, בודד בלי משפחתו. כל חייה אתו היו סיפור של שאיפה חזקה, ממוקדת, עוצמתית – שהוגשמה.

אנחנו עומדות בפתחה של שנת לימודים חדשה, על סף פתחה של שנה חדשה ובעיצומם של ארבעים ימי רצון. במיוחד עכשיו – האופק פתוח, הכל אפשרי, שום דבר עדיין לא התחיל, הכל חדש וחלק וריק... ותלוי רק ברצוננו.

זה הזמן.